

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-95>

УДК 338.48

РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ ГЛОБАЛЬНОГО МАСШТАБУ

DEVELOPMENT OF ENVIRONMENTAL TOURISM AGAINST GLOBAL SCALE CHALLENGES

Заваріка Галина Михайлівна

доктор географічних наук, професор,
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5829-1467>

Зеленко Олена Олександрівна

доктор економічних наук, професор,
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4880-246X>

Швецова Ольга Вячеславівна

здобувач,
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4045-3077>

Zavarika Halyna, Zelenko Olena, Shvetsova Olha
Volodymyr Dahl East Ukrainian National University

Метою роботи є дослідження сучасних глобальних викликів в туристичній індустрії та визначення можливостей розвитку екологічного туризму як перспективного напрямку як для світової, так і української сфери подорожей та туризму; сутності кемпінгу та глемпінгу як новітньої концепції в індустрії гостинності; обґрунтування передумов та чинників розвитку глемпінгу в світі та в Україні. В ході дослідження систематизовано теоретичні аспекти та запропоновано теоретичну модель впровадження відповідального туризму як єдиної концепції розвитку індустрії у майбутньому, яка базується на законі самозбереження та реалізується на принципах сталості. Встановлена закономірність, що генеза проблем внаслідок викликів глобального масштабу у регіональних екологічних системах має різний характер та природу, але результати подібні.

Ключові слова: глобальні виклики, зелена економіка, самозбереження, екологічний туризм, глемпінг.

The purpose of the work is to study the current global challenges in the tourism industry and to identify opportunities for the development of ecological tourism as a promising direction for both the world and Ukrainian spheres of travel and tourism; the essence of camping and glamping as the newest concept in the hospitality industry; analysis of travelers' preferences and expectations regarding future trips; substantiating the prerequisites and factors for the development of glamping in the world and in Ukraine. In the course of the study, theoretical aspects were systematized and a theoretical model for the introduction of responsible tourism was proposed as a single concept for the development of the industry in the future, which is based on the law of self-preservation and is implemented on the principles of sustainability. Current trends, problematic aspects, advantages and disadvantages of the development of glamping as one of the directions of the development of ecological tourism in Ukraine and in the world are highlighted. It is an established law that the genesis of problems due to challenges of a global scale in regional ecological systems has a different character and nature, but the results are similar – the destruction or disruption of territorial management and territorial economic systems and major environmental problems that negatively affect the development of tourism. It has been analyzed that international travel remains complicated due to anxiety and unpredictability of the future, political instability, open wars, pandemics, and rising inflation in the world. It has been proven that the trend of growing desire for a healthy lifestyle in the world, prevention of diseases, stress reduction, fight against unhealthy habits, coronavirus crisis, showed that camping and, including, glamping are alternative types of domestic and sometimes international tourism. The article will be useful to everyone who is interested in the development of tourism during global challenges.

Keywords: global challenges, green economy, self-preservation, ecological tourism, glamping.

Постановка проблеми. Світову індустрію подорожей і туризму вже не перший рік «штормить»: з одного боку – збільшення попиту на подорожі та відпочинок; з іншого боку – зростання інфляції, відставання у розвитку туристичної інфраструктури, геополітична невизначеність, кадровий голод та тривалий вплив пандемії COVID-19. Зазначені проблеми переслідують як самих мандрівників, так і провайдерів туристичних послуг. Останнім часом до поточних проблем туристичного сектору додаються інші різноманітні загрози, що генерують прямі та опосередковані негативні наслідки, такі як екстремальні погодні явища та природні катаклізми, війни та будь-які військові конфлікти, втрата біорізноманіття через забруднення та знищення природних екосистем внаслідок антропогенного тиску, дефіцит води та продовольства, пошкодження чи повна втрата туристичних активів і визначних пам'яток через згубну діяльність людини, тощо.

Туристична галузь є одним з стратегічних напрямів економічної діяльності, яка робить вагомий внесок у ВВП багатьох країн та, таким чином, відіграє провідну роль в процесі відновлення і розвитку світової економіки. В зв'язку із цим, пріоритетними завданнями відновлення та побудови конкурентоспроможної української туристичної індустрії є пошук нових екологічних напрямків організації процесу туристичного обслуговування, а також подолання основних проблем, що пов'язані з сучасними викликами глобального масштабу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Сучасним проблемам розвитку туризму в умовах глобальних екологічних змін присвячено роботи багатьох вчених. Серед закордонних дослідників варто відзначити роботи Томас Аша Е. [1], Сезерель Х., Карагоз Д. [2], Будіаса М., Супарта К., Нурджая В. [3], Леспурк Б. [4], Саморт З., Мохд А., Салех З. [5]. Цією ж проблематикою займалися такі вітчизняні науковці як Стройко Т., Лазаренко О. В. [6], Зінчук Т., Усюк Т. [7], Карпенко Н. [8], Федорченко В., Федорченко-Кутуєв П., Федорченко Н. В., Василець О. І. [9], Габчак Н. Ф., Дубіс Л. Ф., Мельник А. В., Чир Н. В. [10].

Досліджуючи прояви впливу туристичної індустрії на довкілля, Томас Аша Е. [1] звертає увагу на гостроту проблеми та пропонує впровадження моделі сталого туризму що містить трикутник в основу якого покладено екологію та місцеві громади, вершиною власне сам туризм, що функціонує у тісних взаємозв'язках із обома зазначеними складовими.

Привертають увагу результати соціологічного дослідження, яке здійснювалося в окремих регіонах Турції [2]. В ході обробки результатів опитування, яке було проведено серед місцевого населення, було виявлено, що і самі місцеві мешканці відчують негативний вплив від розвитку туристичної сфери на території їх проживання. Значне збільшення туристичного потоку негативно сприймається постійним населенням як явище, що порушує їх усталений уклад та ритм життя; це також вплинуло на збільшення обсягів використання матеріалів, шкідливих для оточуючого середовища.

Будіаса М., Супарта К., Нурджая В. [3] висвітлюють особливості розвитку зеленого туризму на Балі, аналізують низку закладів розміщення та «зелену» складову у їх діяльності. Автори дослідження зазначають, що тільки п'ята частина з тих підприємств, що декларують свою екологічність, реально впроваджують її свою повсякденну діяльність та пройшли екологічну сертифікацію.

Леспурк Б. [4], торкаючись сучасних проблеми туристичної індустрії звертається до поняття відновлювального туризму, як виду туристичної діяльності, який виходить за рамки простої екологічності, не тільки не шкодить, а навпаки – допомагає відновити баланс економічної, соціальної та екосистеми.

Саморт З., Мохд А., Салех З. [5] також висвітлюють особливості регіонального розвитку ісламського туризму в Малазії, аналізуючи переваги глемпінгу, який на даний момент є одним із найбільш перспективних напрямків розвитку екотуризму.

Вітчизняні науковці Стройко Т., Лазаренко О. В. [6], торкаючись проблематики розвитку екологічного туризму аналізують сприятливі та несприятливі чинники його впровадження під час пандемії. Автори наголошують на важливості впровадження міжнародних стандартів туристичного обслуговування у сільській місцевості, які стануть запорукою стабільного розвитку вітчизняної туристичної сфери.

Зінчук Т., Усюк Т. [7], досліджуючи особливості впровадження зеленого туризму в умовах сталого розвитку та сучасних економічних викликів ідентифікували його зв'язок із цілями сталого розвитку та визначити інституційні орієнтири його розвитку.

Карпенко Н. [8] ідентифікуючи туризм у контексті сталого розвитку та екологічної модернізації наголошує на важливості переосмислення взаємовідносин людини з при-

родою та впровадженні суттєво нових екологічно безпечних підходів організації власної життєдіяльності у тому числі і в туризмі.

Федорченко В., Федорченко-Кутуєв П., Федорченко Н. В., Василець О. І. [9] певною мірою підтримують і розвивають позицію попереднього автора щодо необхідності кардинальної зміни підходів в організації процесів виробництва та обслуговування в туристичній індустрії на глобальному та місцевому рівні, наголошуючи на важливості впровадження інституційного та ціннісно-особистісного вимірів життєдіяльності на тлі гарантування екологічної нейтральності та процесів відновлення екосистеми.

Нарешті Габчак Н. Ф., Дубіс Л. Ф., Мельник А. В., Чир Н. В. [10] в межах монографічного дослідження висвітлюють особливості організації екологічного туризму на заповідних територіях Закарпаття в контексті функціонування національного законодавства та перспектив міжнародного співробітництва.

Визначення невирішеної частини проблеми. Екологічна трансформація туристичної індустрії потрібна не лише для планети, а й для самого туризму, для підвищення його конкурентоспроможності та стійкості. У зв'язку з цим, актуальною є проблема пошуку сталих, екологічно безпечних напрямків розвитку. Для України ця проблема вдвічі відчутніша через повномасштабну війну. Тому визначення напрямків розвитку туристичної індустрії, які будуть бюджетними щодо витрат, але стануть екологічно безпечними інструментами відновлення внутрішнього та в'їзного туристичного потоку, є дуже актуальним питанням.

Метою статті є дослідження сучасних глобальних викликів в туристичній індустрії та можливостей їх подолання за рахунок розвитку зеленого (екологічного) туризму як перспективного напрямку, а саме сутності кемпінгу та глемпінгу як нового тренду в індустрії гостинності, обґрунтування передумов та чинників розвитку глемпінгу в світі, здійснення аналізу уподобань та очікувань мандрівників щодо майбутніх подорожей.

Під час дослідження було застосовано декілька груп методів наукового пізнання, основними серед яких є загальнонаукові (аналізу й синтезу, індукції та дедукції, класифікації, типізації, експертних оцінок, статистичні) та спеціальні методи науки (порівняльно-географічний, історичний, метод моніторингу, системний метод, метод прогнозування, синтез та узагальнення) тощо.

Для вирішення поставлених завдань використано низку взаємопов'язаних методів дослідження, серед яких: порівняльний метод (для застосування досвіду різних країн і народів у вирішенні екологічних проблем); метод моніторингу (для відслідковування трансформаційних змін у туризмі внаслідок впливу викликів глобального масштабу); статистичні методи (для виявлення негативних зрушень в структурі туризму, екологічних проблем окремих територій); історичні методи (для визначення світових тенденцій розвитку екологічного туризму внаслідок виникнення глобальних проблем); системний метод (при дослідженні теоретичних засад формування та розвитку сталого туризму, визначенні інтенсивності внутрішніх зв'язків у межах туристичної системи); метод прогнозування (для передбачення основних параметрів сталого розвитку екологічного туризму); синтез та узагальнення (при формуванні висновків дослідження та завдань на подальші наукові пошуки).

Наукова новизна одержаних результатів полягає у встановленні закономірності, що генеза проблем внаслідок викликів глобального масштабу у регіональних екологічних системах має різний характер та природу, але результати подібні – знищення або порушення територіально-управлінських і територіально-господарських систем та великі екологічні проблеми, які негативним чином відбиваються на розвитку туризму, що є надто чутливим до екологічної чистоти. Крім того, під час дослідження удосконалено методологічні підходи до формування теоретичної моделі постконфліктного розвитку туризму як системи, яка ґрунтується на ідеях самозбереження, пробабілізму та зеленої економіки і спирається на дотримання принципів сталого розвитку, розроблених авторами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Завдяки змінам у туризмі, зокрема легкості, з якою люди можуть подорожувати по всьому світу, подорожі більше не вважаються розкішшю, а швидше нормальним явищем, а сучасні розкішні подорожі стали доступнішими для більш широкого ринку менш заможних споживачів.

І саме зараз, коли туризм починає відновлятися, зростання інфляції почало гальмувати туристичний бум. Інфляція викликає величезне занепокоєння в індустрії подорожей і туризму, оскільки вона підвищує ціни на продукти та впливає на готовність споживачів витратити кошти на подорожі.

Геополітична нестабільність та військові дії також є ключовою проблемою для індустрії подорожей і туризму. За оцінками міжнародних експертів, війна в Україні призвела до різкого скорочення глобального в'їзного туризму, тоді як російський виїзний туризм майже зазнав краху через економічні санкції, закриття повітряного простору та заборону на польоти.

Посилений відтермінуванням попит на подорожі створює додаткове навантаження на існуючу інфраструктуру. У міру відновлення попиту на повітряний транспорт зростаючий потік пасажирів чинитиме більший тиск на існуючу інфраструктуру аеропортів які, часто, створюють «перше враження» про пункт призначення в подорожі. Коли мандрівника в аеровокзалі зустрічає хаос і затримки, навіть у самого вмотивованого туриста може зіпсуватися загальне враження від подорожі. Така ситуація може мати соціально-економічні наслідки, якщо вчасно не вирішити окреслені проблеми. Треба враховувати, якщо довгострокові обмеження пропускну здатності аеропортів не будуть вирішені за рахунок капітальних інвестицій, це, за оцінками експертів, призведе до скорочення до 5,1 мільярда пасажирів у всьому світі до 2040 року.

Туристична індустрія стикається з серйозними кадровими проблемами, особливо для посад, пов'язаних з клієнтами в готелях і авіакомпаніях. Багато працівників авіакомпаній, які були звільнені під час пандемії COVID-19, могли назавжди залишити галузь. Влітку 2022 року рейси користувалися великим попитом після послаблення обмежень на подорожі. Але через величезну нестачу персоналу авіакомпанії масово скасовували рейси, що викликало хаос. Більша невизначеність у поєднанні з новими потенційними хвилями COVID-19 може призвести до подальшого збільшення дефіциту робочої сили.

Готелі та готельний бізнес також зазнають певних труднощів, що ускладнює виконання очікувань гостей. Наприклад, багато готелів проводять послуги прибирання лише за запитом, а деякі готелі скорочують зручності для їжі та напоїв, включаючи обмеження на обслуговування номерів та ресторанів.

Обмеження на поїздки через COVID-19 все ще впливають на багато елементів світового туризму, при цьому такі країни, як Китай, продовжують вводити суворі обмеження та карантин для відвідувачів, а також китайських мандрівників, які виїжджають за кордон. За даними Euromonitor, мандрівники планують

свої поїздки обережно, і більшість уникають певних напрямків, та при цьому віддають перевагу близьким напрямкам, а 56% уникають місць скупчення людей [11]. Такі країни, як Японія, зосередилися на просуванні внутрішніх подорожей, але оскільки COVID-19 з нами надовго, подвоєння внутрішнього туристичного маркетингу та реклами не є стійкою стратегією.

Повне відновлення світового туризму прогнозується у 2024 році. Короткострокова оренда житла випереджає всі інші види туристичних послуг, окупивши 86% від докризового рівня в 2022 році, і, за оцінками, досягне повного відновлення на три роки раніше, ніж готелі. Очікується, що авіакомпаніям знадобиться найдовше відновлення, досягнувши 183 мільярдів доларів США до 2027 року, що все ще буде на 5% нижче докризового рівня [11].

В окреслених умовах сьогодення міжнародний туризм стикається з багатьма проблемами розвитку, пов'язаними з цими глобальними викликами. Одним з шляхів захисту галузі може бути застосування теоретичної моделі розвитку туризму (рис. 1), як системи, в основі якої лежить закон самозбереження людства, на який спираються принципи сталого розвитку. Про це свідчить й світова практика розвитку окремих країн і регіонів, які зазнали вплив чинників глобального рівня.

Самозбереження людства залежить від умов життя людей, їх харчування, але в першу чергу від якості екологічного середовища. Чим більше в світі буде зелених зон парків, лісів, лугів тим легше забезпечити виконання закону самозбереження людства. Реалізації цих намірів сприятиме концепція зеленого розвитку, яка передбачає масштабні висадки зелених насаджень в місцях високої концентрації населення, вирубки лісу, пожеж, територій, постраждалих від військових дій тощо.

Світова практика свідчить, що одним із дієвих засобів вирішення болючих екологічних проблем територій після військових дій є сталий розвиток туризму, рекреації, реалізації програм так званої «зеленої економіки» тощо. Наприклад, цікаві проєкти «зеленої економіки» – «Зелений пояс Бейруту» – квартали, де йшли запеклі бої під час конфлікту, перетворення «чорної Англії» в «зелену Англію», промислових районів Японії в «зелені міста», проєкт «зеленого поясу» Африки, проєкт створення «Великої зеленої Китайської стіни» – поясу озеленення від долини Хуанхе до західного кордону в Сіндзяні.

Рис. 1. Теоретична модель розвитку концепції туризму майбутнього

Джерело: розроблено авторами

Один із практичних напрямків розвитку запропонованих теоретичних ідей є екологічний туризм, а саме напрям кемпінгу та глемпінгу як сучасний тренд в індустрії гостинності та подорожей. Люди завжди проводили час на природі. Спали в наметах, критих вагонах або під відкритим небом. Засновником сучасного кемпінгу вважається Томаса Хайрам Холдинг, кравець з Лондона, який жив на межі XIX–XX століть та захоплювався кемпінгом.

Кемпінг – це різновид засобу розміщення, який є частиною індустрії гостинності на відкритому повітрі. Це популярна діяльність і сегмент туристичної сфери, що розвивається в Європі. Глемпінг-туризм, симбіоз кемпінгу та розкоші, зазнав значного зростання в останні роки. Глемпінг передбачає проживання в якомусь житлі на відкритому повітрі (намети, будиночки, юрти або навіть будиночки на деревах) і насолоду додатковими послугами, курортними зручностями та різноманітними видами діяльності.

Території для кемпінгу використовуються як для постійного кемпінгу, так і для інших видів подібного відпочинку. Ринок можна розділити на три сектори: кемпінги; парки для караванів або автостоянки для відпочинку; трейлерні парки або парки відпочинку.

Оскільки кількість туристів у всьому світі продовжує зростати, збільшується попит на різноманітні оздоровчі послуги, що також позитивно впливає на ринок глемпінгу. Крім того, туристи, що полюбляють відпочинок на свіжому повітрі, як правило, не цураються спілкування з місцевими жителями та занурення в їхню культуру, знайомства із місцевим навколишнім середовищем, щоб підтримувати здоровий спосіб життя, зменшити стрес, запобігти хворобам і покращити загальне самопочуття. Ця тенденція призводить до збіль-

шення кількості таких туристів, підживлюючи зростання ринку глемпінгу.

Пандемія COVID-19 змінила уподобання людей. Спираючись на результати нещодавніх соціологічних досліджень [12; 13; 14], наведемо окремі факти чому саме більшість мандрівників наразі віддають перевагу:

- 58% надають перевагу екотуризму, який дозволяє їм повністю перезавантажитись та повернутися до природи;

- 81% мандрівників підтверджують, що екологічні подорожі важливі для них, а 50% відсотків засвідчують, що нещодавні новини про зміну клімату впливають на вибір подорожі, який має стати більш екологічним;

- майже чверть (23 %) кажуть, що вони вирішили подорожувати до пункту призначення, розташованого ближче до дому, щоб зменшити свій вуглецевий слід, а понад кожен п'ятий (22 %) вказав, що досліджував громадський транспорт та/або варіанти оренди велосипеда в обраному пункті призначення;

- подорожі «поzza зоною комфорту» є бажаним досвідом для 74% респондентів, оскільки вони включають дослідження нових місць, тестування нової їжі, переживання нових емоцій і занурення в незвичайні пригоди; однак, наявність телефону та підключення до Інтернету в пункті призначення все ще є вимогою для більшості людей, оскільки вони насправді не хочуть повністю відключатися від мережі;

- більшість респондентів опитування American Express [13] розглядають подорожі на відпочинок як відпочинок від надмірної стимуляції та багатозадачності. Переважна більшість (75 %) планують скоротити час, проведений перед екраном, під час подорожей, щоб покращити своє психічне здоров'я та/або прагнуть оточити себе природою, щоб зосередитися на ясності розуму (68 %).

Як зазначено у звіті Sustainable Travel Report 2022 [14], екологічність усіх типів має значення для 81% мандрівників. Це означає бути уважним щодо мінімізації відходів і споживання ресурсів, зв'язуватися з місцевими громадами та приносити користь, подорожувати в непіковий сезон або вибирати більш екологічний транспорт і регіональні поїздки, щоб зменшити вуглецевий слід, тощо.

Враховуючи результати досліджень (бажання мінімізувати шкоду оточуючому середовищу та бути ближче до природи на тлі потреби туристів у сучасних засобах комунікації), треба зазначити, що глемпінг на даному етапі розвитку світової туристичної індустрії може бути ефективним інструментом «відновлювального» розвитку. Але варто критично подивитись на переваги та недоліки глемпінгу (порівняно з кемпінгом). До переваг глемпінгу належать:

- підвищений комфорт, що дозволяє мандрівникам не змінювати звичний спосіб життя і повністю відпочити;

- не потрібні спеціальні навички або знання, як встановити намет, рубати дрова або готувати їжу на відкритому вогні;

- більше безпеки та захисту від різних ризиків – від дикої природи до інфекцій, що не відповідають вимогам гігієни, до змін погоди або температури;

- відсутність необхідності в спеціалізованому або туристичному спорядженні, що достатньо коштовне;

- більша доступність, особливо для маломобільних людей або людей з інвалідністю.

Однак, якщо мета мандрівника полягає в тому, щоб максимально наблизитися до екологічності та максимального спілкування з природою, глемпінг у порівнянні з кемпінгом має свої недоліки:

- менше прямої взаємодії з природним середовищем та звужений пригодницький досвід;

- менше можливостей для навчання та розвитку навичок виживання;

- менше важливих спільних занять (для подолання труднощів традиційного кемпінгу), які створюють особливий зв'язок;

- спірні проблеми сталого розвитку, оскільки багато глемпінгів споживають значну кількість енергії та води, створюють відходи, які потребують сортування та переробки.

Згідно із дослідженнями IMARC Group [15] ринок глемпінгів, як очікується, зростатиме із сукупним річним темпом зростання 12,4 відсотка з 2024 по 2027 рік (табл. 1).

Опитування IMARC Group [15] стверджує, що серед мандрівників вікова група 18–32 роки найбільше зацікавлена в глемпінгу, причому 4-місні каюти та капсули є найпопулярнішим типом розміщення (Табл. 2).

Висновки. Пандемія COVID-19 порушила роботу більшості галузей, але особливо подорожей і туризму. Вона кардинально змінила поведінку споживачів. Наразі існує ймовірність появи нових штамів, що можуть спричинити тимчасові обмеження при перетинанні кордонів в майбутньому. Окрім COVID-19, міжнародні подорожі залишаються ускладненими через занепокоєння та непередбачуваністю майбутнього, політичну нестабільність, відкриті війни та загрозу появи нових «гарячих точок».

Крім того, у 2022-му році в усьому світі зросла інфляція. Дефіцит продовольчої продукції, спричинений порушенням ланцюжка поставок, з причини COVID-19, високий споживчий попит, а також зростання цін на пальне, частково спричинене війною в Україні, створили підґрунтя для зростання цін. З іншого боку – багато туристичних компаній звільнили або втратили персонал під час пандемії.

За даними Sustainable Travel International, туризм відповідальний за близько 8% світових викидів вуглецю. Тому зараз, туристична

Таблиця 1

Прогнозні показники ринку глемпінгів

Атрибут звіту	Ключова статистика
Базовий рік	2023
Прогноз років	2024–2032
Історичні роки	2018–2023
Розмір ринку у 2023 році	3,2 мільярда доларів США
Прогноз ринку в 2032 році	9,1 мільярда доларів США
Темпи зростання ринку 2024–2032 рр.	12.4%

Джерело: складено на основі [15]

Таблиця 2

Фактори вибору глемпінгу

Критерій	Характеристика
Вік	18-32
Тип розміщення	Каюти або капсули
Кількість людей для розміщення	4
Важливі фактори обслуговування	Доброзичливість персоналу, чистота, професіоналізм
Важливі фактори розміщення	Привабливе та добре доглянуте природне середовище, розкішне розміщення, комфорт
Основні зручності	Електрика, Wi-Fi, ванна кімната, кухня, опалення/охолодження
Основні ринкові очікування	Комфорт та кліматичні міркування Унікальний дизайн Оточення та розташування Призначення (близькість до цікавого місця) Досвід
Маркетингові особливості	Високоякісні фотографії для попереднього ознайомлення Детальний опис чого очікувати Веб презентація (віртуальна екскурсія)

Джерело: складено на основі [15]

індустрія стикається з проблемою додавання декарбонізації до своєї ціннісної пропозиції. На практиці це означає необхідність перегляду стратегії подорожей та пошук розуміння, яким чином можна впровадити екологічні компоненти. В контексті маркетингу, оскільки зміна клімату та її вплив на природні ресурси стають все більш помітними для мандрівників (до чого вони і самі є дотичними), тому сталий розвиток в туризмі стане все більш домінуючою темою яка активно просуватиметься серед споживачів туристичного продукту.

Сьогодні на піку запитів є оздоровчий туризм, який передбачає подорожі з метою підтримки або поліпшення фізіологічного та психологічного стану туриста. Таку тенденцію можна пояснити зростаючим прагненням до здорового способу життя, профілактики захворювань, зниження стресу, боротьби з

нездоровими звичками та пошуку справжнього досвіду. Криза, викликана коронавірусом, зокрема, показала, що кемпінг і, в тому числі, глемпінг є альтернативними видами внутрішнього, а часом і міжнародного, туризму, які можуть дати шанс залучити нові сегменти споживачів. Ключові фактори, які сприяють зростанню ринку глемпінгу, включають збільшення обсягів екологічного туризму та схильність споживачів до пригодницьких подорожей, а також через підвищення популярності оздоровчого туризму на тлі сучасних світових подій.

Аналіз останніх тенденцій засвідчує, що попит на екологізацію туристичної пропозиції постійно зростає, а, враховуючи ситуацію із внутрішнім туризмом в Україні та поступове його пошкваллення, закритість кордонів через військові дії, зараз саме час для запуску такого роду туристичного бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Thomas Asha E. Impact of Tourism on Environment: Responding to Global Challenges. *Pauline Journal of Research and Studies*, 2013. Vol. 1 (1), pp. 169–182.
2. Sezerel H., Karagoz D. The Challenges of Sustainable Tourism Development in Special Environmental Protected Areas: Local Resident Perceptions in Datça-Bozburun. *Sustainability*, 2023, 15(4). URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/15/4/3364>
3. Budiasa M., Suparta K., Nurjaya W. Implementation of Green Tourism Concept on Glamping Tourism in Bali. 2nd International Conference on Applied Science and Technology 2019 – Social Sciences Track (iCASTSS 2019) “Advances in Social Science, Education and Humanities Research”, volume 354. P. 210–214. URL: https://www.researchgate.net/publication/337314813_Implementation_of_Green_Tourism_Concept_on_Glamping_Tourism_in_Bali

4. Lespurque B. Regenerative Tourism – How Glamping Can Help to Improve the Places It Visits. LinkedIn. 2023. 3th of November. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/regenerative-tourism-how-glamping-can-help-improve-places-lespurque-5ecrf>
5. Samort Z., Mohd A., Saleh Z. Where nature meets luxury Islamic tourism product for eco-glamping (ITPIEG) sites towards sustainable ecotourism. *International Journal of Advanced Research*. 2023. 21st of January. URL: [https://www.journalijar.com/article/45037/where-nature-meets-luxury:-islamic-tourism-product-indicators-for-eco-glamping-\(itpieg\)-sites-towards-sustainable-ecotourism/](https://www.journalijar.com/article/45037/where-nature-meets-luxury:-islamic-tourism-product-indicators-for-eco-glamping-(itpieg)-sites-towards-sustainable-ecotourism/)
6. Стройко Т.В., Лазаренко О.В. Розвиток екологічного туризму в Україні в умовах глобальної пандемії. *Modern transformations in economics and management: V International scientific-practical conference (March 26-27, 2021. Klaipeda, Lithuania)*. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2021. P. 53–57. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/125/3470/7305-1?inline=1>
7. Зінчук Т. О., Усюк Т. В. Зелений туризм в умовах сталого розвитку та викликів світової економічної кризи. *Проблеми Економіки*. 2020. № 3 (45). С. 11–17.
8. Карпенко Н. М. Туризм у контексті сталого розвитку та екологічної модернізації / Модернізація туризмознавства: теорія і практика партнерства : монографія / [колектив авторів] ; за заг. ред. Г. П. Скляра. Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 113–117.
9. Федорченко В. К., Федорченко-Кутуєв П. В., Федорченко Н. В., Василюк О. І. Постковідне відновлення та нові виклики глобального світу: туризм як інструмент економічного відродження та модернізації. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2022. Випуск 1(53). С. 20–28.
10. Габчак Н. Ф., Дубіс Л. Ф., Мельник А. В., Чир Н. В. Екологічний туризм на природоохоронних територіях. *Закарпатської області : монографія*. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2018. 392 с.
11. *Travel and Hospitality Global Outlook and Innovation Guide*. Caroline Bremner and Alex Jarman. URL: <http://surl.li/orlsi>
12. *Climate, Community and Choice: Booking.com Reveals the Trends Shaping Sustainable Travel in 2022*. URL: <https://globalnews.booking.com/climate-community-and-choice-bookingcom-reveals-the-trends-shaping-sustainable-travel-in-2022/>
13. *2023 Global Travel Trends Report*. URL: <https://www.americanexpress.com/en-us/travel/discover/get-inspired/global-travel-trends#wellness>
14. *Sustainable Travel Report 2022*. URL: <https://globalnews.booking.com/download/1161485/booking.com-sustainable-travel-report-2022-final.pdf>
15. *Glamping Market Report by Type (Cabins and Pods, Tents, Yurts, Treehouses, and Others), Age Group (18-32 Years, 33-50 Years, 51-65 Years, Above 65 years), Size (4-Person, 2-Person, and Others), and Region 2024-2032*. URL: <https://www.imarcgroup.com/glamping-market>

REFERENCES:

1. Thomas Asha E. (2013). Impact of Tourism on Environment: Responding to Global Challenges. *Pauline Journal of Research and Studies*, 1, (1), 169–182.
2. Sezerel H., Karagoz D. (2023). The Challenges of Sustainable Tourism Development in Special Environmental Protected Areas: Local Resident Perceptions in Datça-Bozburun. *Sustainability*. 15(4), Available at: <https://www.mdpi.com/2071-1050/15/4/3364>
3. Budiasa M., Suparta K., Nurjaya W. (2019). Implementation of Green Tourism Concept on Glamping Tourism in Bali. *2nd International Conference on Applied Science and Technology 2019 – Social Sciences Track (iCASTSS 2019) “Advances in Social Science, Education and Humanities Research”*, volume 354. P. 210–214. Available at: https://www.researchgate.net/publication/337314813_Implementation_of_Green_Tourism_Concept_on_Glamping_Tourism_in_Bali
4. Lespurque B. Regenerative Tourism - How Glamping Can Help to Improve the Places It Visits. (2023). LinkedIn.. 3th of November. Available at: <https://www.linkedin.com/pulse/regenerative-tourism-how-glamping-can-help-improve-places-lespurque-5ecrf>
5. Samort Z., Mohd A., Saleh Z. (2023). Where nature meets luxury Islamic tourism product for eco-glamping (ITPIEG) sites towards sustainable ecotourism. *International Journal of Advanced Research*. 21st of January. Available at: [https://www.journalijar.com/article/45037/where-nature-meets-luxury:-islamic-tourism-product-indicators-for-eco-glamping-\(itpieg\)-sites-towards-sustainable-ecotourism/](https://www.journalijar.com/article/45037/where-nature-meets-luxury:-islamic-tourism-product-indicators-for-eco-glamping-(itpieg)-sites-towards-sustainable-ecotourism/)
6. Stroyko T.V., Lazarenko O.V. (2021). Rozvytok ekolohichnoho turyzmu v Ukrayini v umovakh hlobal'noyi pandemiyi [Development of ecological tourism in Ukraine in the conditions of a global pandemic]. *Modern transforma-*

tions in economics and management: V International scientific-practical conference (March 26–27, 2021. Klaipeda, Lithuania). Riga, Latvia : "Baltija Publishing", P. 53–57. Available at: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/125/3470/7305-1?inline=1> (in Ukrainian)

7. Zinchuk T. O., Usyuk T. V. (2020). Zelenyy turizm v umovakh staloho rozvytku ta vyklykiv svitovoyi ekonomichnoyi kryzy [Green tourism in conditions of sustainable development and challenges of the global economic crisis]. *Problemy Ekonomiky*, no. 3 (45), pp. 11–17. (in Ukrainian)

8. Karpenko N. M. (2015). Turizm u konteksti staloho rozvytku ta ekolohichnoyi modernizatsiyi [Tourism in the context of sustainable development and ecological modernization] / Modernizatsiya turyzmoznavstva: teoriya i praktyka partnerstva [Modernization of tourism: theory and practice of partnership: monograph] / [collective of authors]; in general ed. H. P. Sklyar. Poltava: PUET, pp. 113–117. (in Ukrainian)

9. Fedorchenko V.K., Fedorchenko-Kutuev P.V., Fedorchenko N.V., Vasylets O.I. (2022). Postkovidne vidnovlennya ta novi vyklyky hlobal'noho svitu: turizm yak instrument ekonomichnoho vidrodzhennya ta modernizatsiyi [Post-war recovery and new challenges of the global world: tourism as a tool for economic revival and modernization]. *Visnyk NTUU «KPI». Politolohiya. Sotsiolohiya. Pravo*. Issue 1(53), pp. 20–28. (in Ukrainian)

10. Gabchak N. F., Dubis L. F., Melnyk A. V., Chir N. V. (2018). Ekolohichnyy turizm na pryrodokhoronnykh terytoriyakh. Zakarpatskoyi oblasti [Ecological tourism in protected areas. Transcarpathian region]: monograph. Uzhhorod: Publishing House of UzhNU "Hoverla", 392 p.

11. Travel and Hospitality Global Outlook and Innovation Guide. Caroline Bremner and Alex Jarman. Available at: <http://surl.li/orlsi>

12. Climate, Community and Choice: Booking.com Reveals the Trends Shaping Sustainable Travel in 2022. Available at: <https://globalnews.booking.com/climate-community-and-choice-bookingcom-reveals-the-trends-shaping-sustainable-travel-in-2022/>

13. 2023 Global Travel Trends Report. Available at: <https://www.americanexpress.com/en-us/travel/discover/get-inspired/global-travel-trends#wellness>

14. Sustainable Travel Report 2022. Available at: <https://globalnews.booking.com/download/1161485/booking.comsustainabletravelreport2022final.pdf>

15. Glamping Market Report by Type (Cabins and Pods, Tents, Yurts, Treehouses, and Others), Age Group (18-32 Years, 33-50 Years, 51-65 Years, Above 65 years), Size (4-Person, 2-Person, and Others), and Region 2024-2032 (2023). Available at: <https://www.imarcgroup.com/glamping-market>